

• door Kees Fieggen

Hosea en Gomer

EEN PROFETISCH PORTRET

NIEMAND KAN ONTKENNEN DAT HET VOLK ISRAËL IN GODS PLANNEN EEN BIJZONDERE PLAATS INNEEMT. GOD KOOS ABRAHAM EN VIA DE ZOON VAN DE BELOFTE (IZAÄK) KOMT DE LIJN VAN GODS VERKIEZING UIT BIJ JAKOB - DE HIELENLIKKER/BEDRIEGER DIE EEN STRIJDER GODS WORDT. EN HOEWEL HET VOLK IN EGYPTE BEPAALD NIET DE HEERE DIENDE (UITZONDERINGEN ZOALS DE OUDERS VAN MOZES EN DE TWEE VROEDVROUWEN DAARGELATEN), ZAG GOD OM NAAR DAT VOLK EN BESLOOT HEN UIT HET DIENSTHUIS TE LEIDEN. HIJ HAD DAT AAN ABRAHAM BELOOFD, MAAR HIJ WILDE ZIJN MESSIAS ER OOK UIT LATEN VOORTKOMEN. DE PROFETEN ZIJN ER DUIDELIJK OVER EN DAT IS INDERDAAD GEBEURD - HOEZEER OOK DE SATAN STEEDS WEER HEEFT GEPROBEERD DAT VOLK UIT TE ROEIEN. MAAR WAT IS GODS PLAN NU NOG MET DAT VOLK? ZE HEBBEN TOCH DE MESSIAS VERWORPEN? DAAR ZOU EEN BOEK OVER TE SCHRIJVEN ZIJN, MAAR IN DIT ARTIKEL WIL IK AANDACHT VRAGEN VOOR DE BIJZONDERE GESCHIEDENIS VAN HOSEA EN GOMER, ZOALS WE DIE IN HOSEA 1-3 VINDEN.

>>

Wie was Hosea?

Deze profeet was een tijdgenoot van Amos en (grotendeels) Jesaja. De koningen van Israël na Jerobeam II worden helemaal niet vermeld. Tijdens de regeringen van Uzzia (Juda) en Jerobeam II (Israël) was Assur relatief zwak - deze koningen stonden vrij sterk. De naam van Hosea betekent 'redding'. Hoewel het boek vol staat met aanklachten tegen de priesters en het volk, laat God het volk uiteindelijk niet vallen: zevenmaal in dit boek vinden we herstel aangekondigd.

Deze profeet krijgt een moeilijke opdracht: hij moet een overspelige vrouw trouwen en haar later zelfs terugkopen. De kinderen uit dat huwelijk krijgen allemaal een bijzondere naam. Deze geschiedenis is een profetisch portret van Gods handelen met het volk Israël - Hij legt het zelf aan ons uit! Typisch is wat we lezen in 14:5, waar God zegt: *Ik zal afkerigheid genezen, Ik zal hen vrijwillig liefhebben*. Dat wordt geïllustreerd in de geschiedenis van Hosea en Gomer.

Gomer en Jizreël (1:1-5)

Het zal je maar gebeuren: God geeft je de opdracht om een overspelige vrouw te trouwen, een vrouw waarvan je wellicht op je klompen aan kunt voelen dat ze jou niet trouw zal blijven! Dat is precies wat de HEERE opdraagt aan Hosea - en Hij zegt er gelijk bij waarom hij dat moet doen: *want het land wendt zich in schandelijke hoererijen van de HEERE af* (1:2). Dit huwelijk is een beeld van de relatie tussen God en zijn volk. God is trouw, maar het volk wijkt steeds weer van Hem af - en Hij wist dat van tevoren. Wat moet Hij met dat volk aan? Wat is het logische gevolg van deze ontucht? De namen van de kinderen die Gomer aan Hosea baart, laten dat zien. De eerstgeborene krijgt de naam Jizreël, een naam met een dubbele betekenis en het is bovendien een plaats. De betekenis die in 1:4 geldt, is *God verstroot* - wat we o.a. in Jer.31:10 terugvinden. Deze profetie is vooral gericht tegen het tienstammenrijk en in het bijzonder aan de nazaten van Jehu (Jerobeam II), één van de twee koningen over het tienstammenrijk die door de HEERE is aangesteld (zie 2Kon.9:3vv.).

Jehu had het huis van Achab en Izebel uitgeroeid op een bijzonder bloedige manier - in Jizreël (zie 2Kon.9:15, 25, 30, 33 en 10:11) en roeide ook de dienst aan de Baäl en de Astarte uit. Maar hij bleef offeren aan de gouden kalveren waar Jerobeam I mee begonnen was (die ook door de HEERE was aangesteld). God rekent af met het huis van Jehu, maar vrij kort daarna ook met het koningschap van het tienstammenrijk: het gebeurt allemaal tijdens het leven van de profeet Hosea.

Lo-Ruchama en Lo-Ammi (1:6-9)

Hierna baart Gomer achtereenvolgens een dochter en een zoon. De namen die ze moeten krijgen, laten zien hoe de HEERE met Israël gaat handelen. Bij Lo-Ruchama zegt de HEERE dat Hij zich niet meer over Israël zal ontfermen (1:6), maar Hij zal zich nog wel over Juda ontfermen (1:7). De directe vervulling daarvan vinden we in 2Koningen 17-19. Israël (het tienstammenrijk) wordt weggevoerd door Assur en Juda wordt van hetzelfde Assur gered op een wonderlijke manier: Sanherib moet afdruipten nadat zijn leger door de Engel van de HEERE was vernietigd. Deze bijzondere geschiedenis wordt o.a. door Jesaja beschreven (Jes.36+37).

Maar Lo-Ammi (niet Mijn volk) gaat ook voor Juda gelden, want ook het tweestammenrijk wordt uiteindelijk weggevoerd en gaat uiteindelijk zelfs tweemaal in ballingschap, moet het dubbele ontvangen voor al haar zonden (Jes.40:2). Jesaja zegt dit in een boodschap van dubbele troost (Troost, troost Mijn volk - Jes.40:1) en maakt in de hoofdstukken daarna duidelijk dat Juda ook dubbel gezondigd heeft. Jesaja 40-48 gaan over de zonde van de afgoderij en Jesaja 49-56 over de zonde van het verwerpen van de Messias.

Het hele volk moet het gaan stellen zonder de HEERE - *Geef hem de naam Lo-Ammi, want u bent niet Mijn volk en Ik zal er voor u niet zijn* (1:9). Die laatste uitdrukking kan ook als volgt worden gelezen: *Ik (ben) niet Ik ben voor u*. Dit is het absolute dieptepunt.

Zeg tegen uw broeders (1:10-12)

Direct na dit dieptepunt klinkt het bijzondere 'toch': het eerste gedeelte in Hosea dat over herstel spreekt. Het volk zal weer talrijk zijn en zelfs zonen van de levende God genoemd worden. Juda en Israël worden bijeengebracht, weer *Ammi en Ruchama* zijn en de dag van Jizreël zal groot zijn. In dit eerste deel over herstel legt de HEERE nog niet veel uit over hoe alles weer goed komt: dat komt in het volgende hoofdstuk (en verderop in dit boek).

Wel is het goed om gelijk te wijzen op de bijzondere wijze van spreken in 1:10 en de dubbele vervulling daarvan.

De eerste vervulling van deze tekst (samen met 2:22) vindt plaats als Israël na de verwerping van de Messias terzijde wordt gesteld en de gemeente uit Jood en heiden wordt gevormd. Zowel in Rom.9:25 als in 1Petr.2:10 wordt naar Hosea verwezen en in Ef.2:11vv. zien we hetzelfde principe: wij uit de volken waren niet Gods volk, maar in Christus zijn wij dat nu wel, tezamen met de christenen uit de Joden. We waren niet geliefd en zijn dat nu wel. We zijn zelfs zonen van de levende God.

Maar de uiteindelijke vervulling moet nog plaatsvinden. Let op het 'dan', dat direct in 1:11 volgt. Hier worden Juda en Israël expliciet genoemd en worden ze weer samengebracht onder één Hoofd. Zodra de eerste vervulling compleet is, kan de tweede vervulling beginnen - dat is ook de boodschap van Rom.11:25. Bovendien staat er in 1:10 de uitdrukking '*in de plaats waar tegen hen gezegd is ...*': dat is dus in Israël zelf. Dit alles maakt duidelijk dat de uiteindelijke vervulling van dit vers nog toekomst is.

Klaagt uw moeder aan (2:1-12)

Voordat we meer te horen krijgen over dit herstel in de toekomst, volgt eerst de aanklacht tegen Israël op een nieuwe manier. En het is alsof we Hosea zelf horen klagen tegen zijn kinderen, want waarschijnlijk heeft Gomer hem onder tussen weer verlaten. Hosea voelt in zijn eigen leven wat de HEERE moet hebben gevoeld door alle ontrouw van Zijn volk. Hier spreekt Hij opnieuw in ontkenkende zin: *zij is Mijn vrouw niet en Ik ben haar Man niet*. Afgoderij (geestelijke hoerij) en ook andere immoraliteit kenmerkten het volk. Waarom zou Hij zich nog over hen ontfermen?

Oordelen zullen over dit volk worden uitgestort, uiteindelijk bedoeld om de overspelige vrouw terug te brengen. De HEERE zal haar weg met dorens omheinen, de geschonken zegeningen wegnemen, haar schaamte ontbloten, haar vreugde doen ophouden. De dagen van de Baäl zullen worden vergolden.

Ik zal tot haar hart spreken (2:13-22)

Maar dan gaat Hij haar lokken, haar de woestijn inleiden om tot haar hart te spreken. We weten dat dat straks ook gaat gebeuren: de 1260 dagen van de grote verdrukking vlucht de vrouw in Op.12 de woestijn in. Daarvandaan kan de HEERE haar weer gaan zegenen met wijngaarden. Let op

de uitdrukking *het dal van Achor tot een deur van hoop* in vers 14. Het dal van Achor verwijst naar het eerste oordeel over Israël, toen het volk na de succesvolle inname van Jericho niet eerst de HEERE vroeg en bij Ai een nederlaag leed omdat iemand zich aan het verbannene had vergrepen (Joz.7:24-26). In dat dal stierf Achan en vanuit dat oordeel kon het volk weer verder: het werd ook toen een deur van hoop en zal dat opnieuw worden. Het *zingen als in de dagen van haar jeugd* slaat op het eerste lied in de Bijbel (Ex.15): opnieuw zal Hij haar verlossen en opnieuw is er reden tot lofgezing.

Het *Ik ben haar Man niet* verandert in het hart van het volk in *mijn Man* (Ishi), er komt een nieuw verbond en God gaat dit volk eeuwig tot Zijn bruid nemen (2:18,19) - *in gerechtigheid en in recht* (er is een rechtvaardige basis vanwege het verlossingswerk op het kruis), *in goedertierenheid en barmhartigheid* (Hij ontfermt zich in genade over haar) en *in trouw* (Hij zal haar niet meer verlaten en zij zal de HEERE niet meer verlaten). Ja: *u zult de HEERE kennen*.

Aan het einde van dit gedeelte zien we ook de namen van de kinderen veranderen. Ze worden weer in dezelfde volgorde genoemd en dus begint Hij met Jizreël. Let op wat hier in 2:20,21 gebeurt: de HEERE gaat zegenen op een wonderlijke manier. Hij zal de hemel verhoren (want daar is iemand die voor haar pleit), die zal de aarde verhoren, die zal het koren,

Hoop na het oordeel

Het is een algemeen principe in Gods Woord: als het oordeel over de zonde heeft plaatsgevonden, kan er weer hoop zijn en een nieuw begin. Er is wel een voorwaarde: dat de zonde wordt erkend en geoordeeld. Ook in ons eigen leven is dit van groot belang: ontken de zonde niet maar belijd die voor Gods aangezicht. Wij kennen dan de geweldige waarheid van 1Joh.1:9 - "als we onze zonden belijden, dan is Hij getrouw en rechtvaardig om de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid". Bij Hem is er altijd een nieuw begin mogelijk. Wij hoeven niet te vrezen voor het oordeel, omdat het al op het kruis heeft gewoed. Ook in het gemeenteleven geldt deze waarheid. Als er zonde is, moet die worden geoordeeld - en dan is er weer hoop, een nieuw begin; echt herstel is mogelijk. Vandaaruit kan er weer groei zijn.

de nieuwe wijn en de olie verhoren - en die zullen Jizreël verhoren. Hier komt de andere betekenis van Jizreël aan bod: *God zaait*. Niet de Baäl als de god van de regen, maar de HEERE zelf gaat het volk opnieuw zegenen en in het land¹ zaaien: Erets Israël. Hij gaat zich weer over dat volk ontfermen (Ruchama) en het zal weer Zijn volk zijn (Ammi). En het volk zal antwoorden: mijn God! Die toekomst van het volk vinden we bij meer profeten uitgetekend, maar dit is een bijzonder portret van hoe God zijn volk bij Hem terugbrengt.

Alvast gekocht (H 3)

Maar zover is het nog niet: deze gedeeltes over het herstel van Israël spreken over de toekomst. Hij zal dit allemaal gaan volbrengen, maar Hosea was nog niet klaar met zijn werk. In H 4-14 wordt het patroon van aanklacht en herstel herhaald: daar vinden we nog viermaal de aankondiging van herstel. Maar H 3 is een opmerkelijk hoofdstuk en het laatste dat spreekt over het persoonlijke wedervaren van de profeet.

Blijkbaar heeft Gomer hem verlaten (zoals in H 2 al rondzingt). Hosea moet haar terugkopen en beeldt daarmee uit wat nog niet eerder was verteld: er moet een losprijs betaald worden. Gomer was waarschijnlijk als slaaf het eigendom van iemand anders geworden, want hij moet de prijs van een slaaf voor haar betalen². Dat het om hoererij en afgoderij gaat, blijkt ook uit de vermelde rozijnenkoeken.

Het is opmerkelijk wat er dan gebeurt. Gomer is gekocht, maar moet apart blijven zitten: Hosea zal niet tot haar naderen. Israël is zonder koning, zonder vorst, zonder offer, zonder efod en zonder afgodsbeelden blijven zitten. Dat gebeurde deels al na de ballingschap, maar geldt zeker sinds het volk als het ware door de HEERE is teruggekocht. De prijs is op het kruis al betaald, maar het volk heeft zich niet tot Hem bekeerd en ze hebben David, hun koning, niet gezocht (ze hebben Hem als Messias zelfs verworpen). Maar dat verandert niets aan Gods plan met dit volk: ze zullen zich *in diep ontzag tot de HEERE en Zijn goedheid wenden*. Maar dat gebeurt in *later tijd*: het is nog toekomst, al zien we het moment al naderen. Israël is immers al terug in het land

1 Hier is het, lijkt mij, beter om *land* te vertalen (en dus niet aarde zoals de HSV doet). Want het volk wordt uiteindelijk naar het land teruggebracht (is er zelfs al deels teruggekeerd) en moet daar wortelen. Vele schriftplaatsen spreken expliciet over een toekomst van Israël in het land.

2 Zie Ex.21:32. Anderhalve homer gerst kostte ongeveer vijftien sikkels en hij betaalde er nog vijftien sikkels zilver bij: samen de dertig die voor een slaaf golden. Dat was ook het loon dat Judas voor zijn verraad kreeg.

Wie is zo wijs, dat hij deze dingen begrijpt, en zo verstandig dat hij ze kent? De wegen van de Heere zijn immers recht. De rechtvaardigen wandelen daarop, maar de overtreders zullen erop struikelen.
(Hosea 14:10).

Door Mij is bij u vrucht te vinden ...
(Hosea 14:9d).

(zoals eerder door uitleggers al is voorgezegd op grond van de Schrift) en we zien hoe zowel in het Midden-Oosten als in het gebied van het oude Romeinse rijk zaken in gereedheid worden gebracht. God is aan het werk en alles wat de profeten over de toekomst van Israël hebben geschreven, zal worden vervuld.

Conclusie

Hosea heeft een bijzondere opdracht gehad en die vervuld. Zowel zijn vrouw Gomer als zijn kinderen vormen een beeld van wat met Israël als Gods bruid zal gebeuren. We leven nu in de tijd dat Israël als Gods volk tijdelijk terzijde is gesteld, maar uiteindelijk zal Israël zich weer tot de

HEERE keren. De prijs daarvoor is al betaald op het kruis en ze zijn door God apart gezet (zonder afgod, zonder tempel en zonder koning) totdat ze Hem weer zullen zoeken. In Zach.12:10-14 lezen we hoe dat zal gaan: God zelf zal de *Geest van genade en van de gebeden uitstorten ... en ... ze zullen over Hem rouw bedrijven*. Dan zal de bron van reiniging voor hen worden ontsloten (Zach.13:1) - een bron die er eigenlijk al is en waar wij al uit kunnen putten. Israël zal nog door een moeilijke tijd heen moeten en velen zullen omkomen. Niet allen uit Israël zullen zich bekeren, maar uiteindelijk zal er weer een volk van God in het land zijn dat de HEERE zal dienen: *Israël in Erets Israël!*